هنگامی که آیه ی صدقه نازل شد، ما بر دوش خود بار می کشیدیم و مُزد آن را صدقه می دادیم. مردی آمد و مال زیادی صدقه داد؛ منافقان گفتند: ریاکار است. شخصِ دیگری آمد و یک صاع (یک پیمانه خرما) صدقه داد. گفتند: الله از صدقه ی اندک این مرد بی نیاز است. آنگاه این آیه نازل شد: «الَّذِينَ يَلْمِزُونَ الْمُطَّوِّعِينَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ فِي الصَّدَقَاتِ»: «[منافقان] کسانی [هستند] که از مؤمنانی عیبجویی می کنند که به خواستِ خویش صدقات [بسیار] می دهند».

از ابومسعود عقبة بن عمرو انصاری بدری رضی الله عنه روایت است که می گوید: هنگامی که آیه ی صدقه نازل شد، ما بر دوش خود بار می کشیدیم و مُزد آن را صدقه می دادیم. مردی آمد و مال زیادی صدقه داد؛ منافقان گفتند: ریاکار است. شخصِ دیگری آمد و یک صاع (یک پیمانه خرما) صدقه داد. گفتند: الله از صدقه ی اندک این مرد بی نیاز است. آنگاه این آیه نازل شد: «الَّذِينَ يَلْمِزُونَ الْمُطَّوِّعِينَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ فِي الصَّدَقَاتِ وَالَّذِينَ لَا يَجِدُونَ إِلَّا جُهْدَهُمْ»: «[منافقان] کسانی [هستند] که از مؤمنانی عیبجویی می کنند که به خواستِ خویش صدقات [بسیار] می دهند و [همچنین فقرا و] افرادی را که بیش از توان مالی خویش چیزی [برای صدقه] نمی یابند مسخره می کنند».

[صحیح است] [متفق علیه]

ابومسعود رضی الله عنه می گوید: زمانی که آیه ی صدقه نازل شد؛ مراد آیه ای است که در آن به صدقه دادن تشویق شده است؛ حافظ می گوید: گویا به این آیه اشاره می کند: «خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِم بِهَا»: «از اموال آنان صدقه بگیر تا به این بوسیله، آنان را [از گناه] پاک گردانی و درجات شان را بالا ببری». با نزول این آیه، صحابه رضی الله عنهم به رقابت در صدقه دادن به رسول الله صلی الله علیه وسلم روی آوردند؛ و هریک آنچه در توان داشت به ایشان صدقه می داد. در این میان مردی با صدقه ی زیاد آمد و مردی هم با صدقه ی اندکی در حد وسع خود حاضر شد؛ منافقان با دیدن مردی که صدقه ی زیادی آورد گفتند: این فرد ریاکار است و قصد وی جلب رضایت الله نیست. و چون مردی آمد که صدقه ی اندکی داشت، گفتند: الله از آن بی نیاز است. و چون مردی با یک پیمانه خرما آمد، گفتند: الله از این یک پیمانه تو بی نیاز است. لذا الله متعال این آیه را نازل کرد: «الَّذِينَ يَلْمِزُونَ الْمُطَّوِّعِينَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ فِي الصَّدَقَاتِ وَالَّذِينَ لَا يَجِدُونَ إِلَّا جُهْدَهُمْ»: «[منافقان] کسانی [هستند] که از مؤمنانی عیبجویی می کنند که به خواستِ خویش صدقات [بسیار] می دهند و [همچنین فقرا و] افرادی را که بیش از توان مالی خویش چیزی [برای صدقه] نمی یابند مسخره می کنند». یعنی همه ی اینها را مسخره می کنند. «فَيَسْخَرُونَ مِنْهُمْ سَخِرَ اللَّهُ مِنْهُمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ»: «الله آنان را به تمسخر می گیرد و برای شان عذابی دردناک [در پیش] خواهد بود». پناه بر الله.